

بررسی روابط چندگانه شیوه‌های فرزندپروری، روابط بین فردی و رضایت از زندگی

ادراک شده دانشجویان یک دانشگاه نظامی بر فرسودگی تحصیلی آنان

Survey of process of multiple effect of parenting style, interpersonal relationship and life satisfaction perceived of students in military university on them academic burnout

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۰/۱۰

تاریخ پذیرش: ۹۳/۲/۵

مرتضی کریمی[✉]، علی محمد یاری^۱Karami M. MSc[✉], Yari AM. MSc

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر همبندی شیوه‌های فرزندپروری و روابط بین فردی از طریق ایجاد رضایت در زندگی دانشجویان یک دانشگاه نظامی بر فرسودگی تحصیلی آنها انجام شد.

روش: این تحقیق از نوع کاربردی بوده و از لحاظ روش تحقیق از نوع همبستگی است. در تجزیه و تحلیل داده نیز از روش تحلیل مسیر استفاده شده است. برای گردآوری اطلاعات نیز، از پرسشنامه‌های شیوه‌های فرزندپروری، رضایت از زندگی، مهارت‌های ارتباطی و فرسودگی تحصیلی استفاده گردید.

نتایج: یافته‌های تحقیق نشان داد که رضایت از زندگی والدین به طور مستقیم با فرسودگی تحصیلی فرزندان رابطه دارد و مقدار ضریب مشاهده شده برای آن برابر با ۰/۳۵ بوده است و از بین مولفه‌های مهارت‌های ارتباطی، مدیریت هیجانی به طور مستقیم و با مقدار ۰/۷۸ و ادراک به طور غیرمستقیم با فرسودگی تحصیلی ارتباط داشته‌اند و در شیوه‌های فرزند پروری، روش استبدادی به طور غیر مستقیم از طریق دو متغیر مدیریت هیجانی و رضایت از زندگی والدین بر فرسودگی تحصیلی تأثیر معناداری داشته است.

بحث: یافته‌های پژوهش حاضر اهمیت ابعاد هر یک از متغیرهای پژوهش، در ایجاد یا تقویت فرسودگی تحصیلی را به سیاست‌گذاران و مدیران آموزشی و مربیان و معلمان بیان می‌کند. این یافته‌ها با برخی از تحقیقات پیشین، همسو و با برخی نیز ناهمسو است. همچنین افراد درگیر در محیط‌های آموزشی باید توجه بیشتری به متغیرهای روانشناختی در آموزش عالی داشته باشند.

کلید واژه‌ها: شیوه فرزندپروری، روابط بین فردی، رضایت از زندگی، فرسودگی تحصیلی

Abstract

Introduction: The aim of present research was to determine the multiple effect of parenting style and interpersonal relationship through establish satisfaction in parents' life on children academic burnout.

Method: This research is applied study and in terms of the research method, correlation. For data collection was used from the parenting style, life satisfaction, communication skills and academic burnout.

Results: The finding showed that parents' life satisfaction is related with children' academic burnout, directly and observed coefficient equal for it, 0.35 has been. And the components of communication skills, emotional management directly and with 0.78 equal, and perception indirectly have been linked with children' academic burnout. Among the types of parenting style, Authoritarian approach indirectly through emotional management and parents' life satisfaction had significant effect on academic burnout.

Discussion: The findings of this study, the importance of each variable in the creation or strengthening of academic burnout research to policy makers and educational administrators and educators have expressed it. These results, is in line with some previous research, and not in line with the some of the research. The people involved in the educational environment should have paid more attention to the psychological variables in higher education.

[✉] **Corresponding Author:** Department of counseling, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
E-mail: karami901@st.atu.ac.ir

[✉] گروه مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی^(ه)، تهران، ایران
۱- گروه مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی^(ه)، تهران، ایران

Keywords: parenting style, interpersonal relationship, life satisfaction, academic burnout

مقدمه

یکی از عوامل بسیار مهم و اثرگذار در عملکرد تحصیلی عوامل روان شناختی است و از جمله ویژگی‌های روانشناختی مهمی که عملکرد تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، فرسودگی تحصیلی^۱ است (میکائیلی، افروز و قلیزاده، ۱۳۹۱).

فرویدنبرگر فرسودگی را نوعی حالت خستگی و تحلیل رفتگی می‌داند که از کار سخت و بدون انگیزه ناشی می‌شود. وی معتقد بود که نشانگان فرسودگی به صورت علائم مختلف ظاهر می‌شود و این علائم و شدت آن‌ها از یک فرد به فرد دیگر متفاوت است (فرویدنبرگر^۲، ۱۹۷۴؛ مازلاک و لیتز^۳، ۱۹۹۷). اغلب پژوهشگران فرسودگی را حالتی از خستگی ذهنی و هیجانی می‌دانند که حاصل سندرم استرس مزمن مانند ازدیاد و سنگینی وظایف نقشی، فشار و محدودیت زمانی و فقدان منابع لازم برای انجام دادن وظایف و تکالیف محوله است (توپینن، اوجاروی، وانانن، کالیمو و جاپینن^۴، ۲۰۰۵).

این در حالی است که اکثر تحقیقات فرسودگی را بیشتر در محیط‌های شغلی مورد مطالعه قرار داده‌اند. در این زمینه فرسودگی به عنوان نشانگانی تعریف می‌شود که از سه مؤلفه خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و کارایی پایین شغلی تشکیل می‌شود (مازلاک، اسکافلی و لیتز^۵، ۲۰۰۱؛ واتزا و رابرتسون^۵، ۲۰۱۱). در حال حاضر رویکردهای پژوهشی به فرسودگی، در تلاش است تا این مفهوم را به سایر حوزه‌ها و موقعیت‌ها تعمیم دهد. مدرسه یکی از موقعیت‌هایی است که کاربرد فرسودگی برای آن می‌تواند مفید باشد، چراکه مدرسه را می‌توان

مجموعه‌ای در نظر گرفت که دانش آموزان در آنجا مشغول به کار هستند. مواردی نظیر شرکت در کلاس‌های درس، انجام تکالیف برای گذراندن امتحانات و اخذ مدرک تحصیلی جزئی از این امور هستند (اسکافلی، مارتینز، پینتو، سالانو و آ و باکر^۶، ۲۰۰۲). از این رو، مفهوم فرسودگی به لحاظ منطقی می‌تواند به بافت مدرسه بسط داده شود (کیورو، آنولا، نورمی، لسکینن و سالملا آرو^۷، ۲۰۰۸)، جایی که مهمترین نقش را در فراهم نمودن زمینه رشد و نمو نوجوانان ایفا می‌کند (اکل، ۲۰۰۴). در این صورت می‌توان از آن به عنوان فرسودگی تحصیلی نام برد (سالملا آرو، ساو ولاینن و هولوپاینن^۸، ۲۰۰۹).

تحقیقات گذشته نشان داده‌اند که تصور و تجارب نوجوانان از مدرسه با پیامدهای سازگاری مختلف ارتباط دارد. تنفر از مدرسه با رفتارهای مشکل آفرین داخل و خارج مدرسه ارتباط داشته و کیفیت زندگی را کاهش می‌دهد (کاسن، جانسون و کوهن، ۱۹۹۰). اگرچه بسیاری از مفاهیم نظیر، پیشرفت تحصیلی^۹ و انگیزش اندک، عزت نفس پایین، فشار روانی مدرسه و خستگی و رفتارهای مشکل ساز داخل و خارج مدرسه برای توصیف ناسازگاری‌ها در مدرسه بکار برده می‌شوند، اما مطالعات کمی هستند که به طور خاص بر استرس یا فرسودگی مربوط به مدرسه تاکید می‌کنند (بایرن، داونپورت و مازانو^{۱۰}، ۲۰۰۷؛ رودلف، لامبرت، کلارک و کورلاکوسکی^{۱۱}، ۲۰۰۱؛ ونتزل، باری و کالدول^{۱۲}، ۲۰۰۴).

با در نظر گرفتن چارچوب نظری فرسودگی شغلی^{۱۳}، فرسودگی تحصیلی را می‌توان احساسات مرتبط با مدرسه در زمینه فشار روانی و منابع استرس‌زای این محیط، خصوصاً خستگی مزمن ناشی از فزونی تکالیف مدرسه تعریف کرد. به گونه‌ای که با ویژگی‌هایی نظیر

جنبه های فردی می شوند (ژانگ، گان و چام^{۱۶} ۲۰۰۷). مانند خودکارآمدی ادراک شده معلم (شووارزر و هالام^{۱۷}، ۲۰۰۸)، خودکارآمدی دانش آموزان (سانتروک، ۲۰۰۴؛ وولفلک، ۲۰۰۴؛ به نقل از سیف، ۱۳۸۸)، رابطه بین فرسودگی و حالات فیزیولوژیکی (یانگ و فارن، ۲۰۰۵)، هوش هیجانی و درگیری تحصیلی (دوران، اکسترمرا، بروکال و منتالبان^{۱۸}، ۲۰۰۶)، تفاوت های جنسیتی (پومرانتر، آلترمت و ساکسون^{۱۹}، ۲۰۰۲)، کمال گرایی (ژانگ، گان و چام ۲۰۰۷)، عزت نفس و حمایت اجتماعی (یانگ و فارن، ۲۰۰۰) مشکلات رفتاری، روان تنی و کیفیت زندگی پایین (جسور، ۱۹۹۱؛ به نقل از نعیمی، ۱۳۸۸).

علیرغم وجود علاقه پژوهشی در این حوزه، مطالعه خاصی در مورد متغیرهای خانوادگی تاثیرگذار بر مشکلات مربوط به مدرسه خصوصا فرسودگی تحصیلی صورت نگرفته است. در میان متغیرهای خانوادگی، روابط بین فردی اعضای خانواده، شیوه های فرزندپروری والدین و رضایت از زندگی اعضا، از جمله عواملی هستند که می توانند برای تبیین مشکلات روانشناختی علی الخصوص فرسودگی تحصیلی مورد مطالعه قرار گیرند. چرا که تاثیر خانواده به عنوان یکی از موثرترین و با نفوذترین عوامل در شخصیت دانشجویان مطرح بوده و به همین دلیل در بررسی مبانی کیفیت عملکرد تحصیلی دانش آموزان، خانواده نیز می بایست مورد بررسی قرار گیرد. پژوهش های زیادی نقش خانواده بخصوص مادر را در کیفیت عملکرد تحصیلی دانش آموزان مورد بررسی قرار داده اند (وانر، ۱۹۹۶؛ ترجمه شلویری، ۱۳۷۷).

تحقیقات نشان می دهند که روابط صحیح و متعادل والدین و فرزندان یکی از عوامل موثر در سلامت و بهداشت روانی آنان است. در بین عوامل مختلفی که

بدبینی و نگرانی درباره مدرسه، بی تفاوتی و نگرش دوگانه نسبت به مدرسه، از دست دادن علاقه به کارهای علمی و بی معنا فرض کردن امور مدرسه، فقدان اثربخشی مربوط به مدرسه مانند کاهش احساس شایستگی و عدم پیشرفت موفقیت آمیز در مدرسه (اسکافلی و بانک^{۱۴}، ۲۰۰۲)، ناامیدی، اضطراب و عدم کفایت (باگلی، ۱۹۹۳؛ بایرن و همکاران، ۲۰۰۷؛ مک نامارا، ۲۰۰۰) و برخی از نشانگان افسردگی (آهولا و هاکانن^{۱۵}، ۲۰۰۷) مشخص می شود.

اسکافلی و بیکر، ۲۰۰۴، الگوی تقاضا- منابع را برای تبیین فرسودگی تحصیلی ارائه کرده اند. مطابق این الگو، مصرف زیاد و بدون بازگشت انرژی موجب می شود انرژی ذخیره شده فرد از بین برود. اگر عدم تعادل بین مصرف انرژی و تولید مجدد آن برای مدت طولانی ادامه یابد، فرسودگی اتفاق می افتد. براساس این الگو می توان گفت دو فرآیند در فرسودگی تحصیلی اتفاق می افتد: از یک سو در در ابتدای دوره تحصیلی تقاضاها و درخواست های معلمان از دانش آموزان برای مطالعه و تلاش، بیشتر می شود و از طرف دیگر دانش آموزان به دلیل آگاهی از تفاوت های فردی، در توانایی های خود منابع انگیزشی کافی برای برخورد با این مطالبات و تقاضاهای تحصیلی را ندارند. این دو فرآیند موجب فشار روانی و در نهایت فرسودگی تحصیلی می شوند (شانهان، ۲۰۰۰، ویگفیلد، اکلس، روزنر و دیویسکین، ۲۰۰۶؛ به نقل از بدری گرگری، مصرآبادی، پلنگی و فتحی، ۱۳۹۱).

با این حال، به منظور پیشگیری و مداخله، مطالعات و پژوهش های بسیاری جهت تشخیص پیشایندها و متغیرهای پیش بینی کننده فرسودگی تحصیلی انجام شده است. که هم شامل جنبه های محیطی و هم

آنکفر و کایزر^{۲۰}، ۲۰۰۲). بر همین اساس، هدف نهایی از داشتن روابط بین فردی خوب، آگاهی بخشی، ایجاد نگرش‌های مثبت، کاهش منازعات و توسعه موارد توافق و کمک به حل مسائل طرفین ارتباط است. فراگیری روابط بین فردی صحیح، اهمیت بسزایی در ایجاد سلامت روانی، رشد شخصی، هویت یابی، افزایش بهره‌وری شغلی و تحصیلی، افزایش کیفیت زندگی، افزایش سازگاری و خودشکوفایی دارد. اگر افراد از مهارت‌های ارتباطی مناسب برخوردار نباشند در بسیاری از جنبه‌های زندگی آسیب‌پذیر خواهند بود (کریمی، ۱۳۸۸). از سوی دیگر، افرادی که از مهارت‌های ارتباطی ضعیف‌تری برخوردارند، کمتر مورد پذیرش اطرافیان خود قرار می‌گیرند و با مشکلات کوتاه مدت و بلند مدت زیادی روبرو می‌شوند. (قاسم آبادی، ۱۳۷۷).

همچنین کیفیت بالای روابط بین فردی، موجب افزایش ارزش و احترام افراد در نزد دیگران می‌گردد، لذا می‌توان گفت افرادی که از مهارت‌های ارتباطی مناسبی برخوردارند، محبوبیت بیشتری در نزد دیگران دارند. نحوه ارتباط افراد با یکدیگر، در میزان حمایت و کمکی که از سوی یکدیگر دریافت می‌دارند، به طور مستقیم اثر می‌گذارد و راهی می‌گشاید تا افکارشان به سهولت تجلی یافته و پس از پذیرش، تحقق یابد. همچنین برخورداری از مهارت‌های ارتباطی مناسب، به توانایی و اعتماد به نفس فرد می‌افزاید و احترام و قدردانی دیگران را جلب می‌کند. در واقع ارتباط با دیگران فنی است که براساس همدلی، صمیمیت و احترام قرار دارد. فنون ارتباطی، مسیر دو جانبه‌ای را برای سهیم شدن در عقاید و افکار می‌گشاید. این مهارت‌ها به رد و بدل شدن اطلاعات نیز کمک می‌کنند و به عکس موانعی را در برابر پیام‌های ضد و نقیض بوجود می‌آورند (مصطفوی، ۱۳۸۶). از این

در پرورش شخصیت سالم در کودکان و نوجوانان موثرند، تاثیر متقابل کودک و والدین و نحوه برخورد و ارتباط والدین و کودک، از مهمترین و بنیادی‌ترین عوامل محسوب می‌شود (نوابی نژاد، ۱۳۷۵). از این رو، والدین زمان بسیار طولانی را برای انتخاب بهترین، صحیح‌ترین و موثرترین الگوهای ارتباطی و شیوه‌های تربیتی صرف می‌کنند (یوسفی، ۱۳۸۳).

در این خصوص باید خاطر نشان ساخت با وجود اینکه، ارتباط بین فردی، جزء بزرگترین پیشرفت‌های بشر به حساب می‌آید، اما بیشتر انسان‌ها، قادر به برقراری یک ارتباط خوب و موثر نیستند و اغلب مردم، ارتباط رویاروی را کار دشواری می‌دانند (بولتون، بی تا؛ ترجمه سهرابی و حیات روشن، ۱۳۸۸). نگاهی هرچند کوتاه به وضع کودکان، نوجوانان و بزرگسالان در جامعه ما و همچنین بسیاری از نقاط جهان، ما را با مسائل و دشواری‌های عظیمی در زمینه روابط بین فردی که ناشی از متغیرهای مختلف است، آگاه می‌سازد (عابدی، ۱۳۸۵). چرا که ارتباط ناموثر موجب فاصله بین فردی عمیقی می‌گردد که هم اکنون در همه جنبه‌های زندگی اعم از شغلی، خانوادگی، تحصیلی، اجتماعی و همه بخش‌های جامعه تجربه می‌شود. ارتباط ضعیف از جمله منابع عمده‌ای است که بین افراد تضاد و تعارض ایجاد می‌کند و به نظر می‌رسد که ریشه بسیاری از مشکلات و ناسازگاری‌ها است (تیلر و لستر، ۲۰۰۹).

از یک سو، روابط بین فردی ضعیف، سبب مشکلاتی در مداخلات عمده و اصلی افراد در روابط و مناسبات اجتماعی می‌شود. به منظور اینکه یادگیرندگان (فراگیران)، مهارت‌های ارتباطی خوبی داشته باشند، آنها نیازمند درگیر ساختن خودشان در مداخلات اجتماعی‌ای نظیر کارگاه‌های آموزشی هستند (کریک-

موقعیت‌های گذشته فرد، ایده‌های شخصی، آنچه فرد از شایستگی‌هایش احساس می‌کند، آنچه که فردی به صورت مختصر نیازمند به خشنود شدن دارد و آنچه که سرانجام شخص معتقد است که ممکن است اتفاق بیافتد، مقایسه شده‌اند که روی هم رفته به مشخص کردن رضایت از زندگی کمک می‌کند (سوزا و لیوبو میرسکی، ۲۰۰۱؛ به نقل از پورسردار همکاران، ۱۳۹۲). پژوهش‌های مربوط به این عامل نیز نشان داده‌اند که این متغیر بر ابعاد مختلف زندگی تحصیلی نظیر عملکرد، موفقیت و افت تحصیلی نیز تاثیر دارد (لازاروس، ۲۰۰۴؛ همامارات و همکاران، ۲۰۰۱؛ فروهوالد و همکاران، ۲۰۰۱؛ باسو، ۲۰۰۴؛ به نقل از قهرمان، ۱۳۸۹). این یافته‌ها پایه اصلی در نظر گرفتن کیفیت متغیر رضایت از زندگی بر فرسودگی تحصیلی در این پژوهش هستند.

بنابراین، به طور کلی می‌توان بیان کرد که منظور از رضایت از زندگی؛ نگرش فرد، ارزیابی عمومی نسبت به کلیت زندگی خود و یا برخی از جنبه‌های زندگی، همچون زندگی خانوادگی، شغلی و تجربه آموزشی است (سلیمی، آزاد مرزآبادی و عابدی درزی، ۱۳۹۱). مالتبای و همکاران، (۲۰۰۴)، در پژوهش خود دریافتند افرادی که رضایت از زندگی بالاتری دارند از سبک‌های مقابله‌ای موثرتر و مناسب‌تر استفاده می‌کنند، عواطف و احساسات مثبت عمیق تری را تجربه می‌کنند و از سلامت عمومی بالاتری برخوردارند. عدم رضایت از زندگی با وضعیت سلامتی ضعیف‌تر، علائم افسردگی، مشکلات شخصیتی، رفتارهای نامناسب بهداشتی و وضعیت ضعیف اجتماعی همبسته است (مالتبای و همکاران، ۲۰۰۴؛ به نقل از سلیمی، آزاد مرزآبادی و عابدی درزی، ۱۳۹۱).

موارد می‌شود استنباط نمود که داشتن روابط بین فردی مناسب چه در درون خانواده و چه غیر آن چگونه و بر چه اساسی در عملکرد تحصیلی (هم از نظر ایجابی: موفقیت تحصیلی و هم از نظر سلبی: فرسودگی تحصیلی و افت تحصیلی) نقش دارد (لایت، ۲۰۰۳).

عامل دیگری که در فرسودگی تحصیلی دانشجویان موثر شناخته شده ولی تاکنون جنبه پژوهشی نداشته، رضایت از زندگی است که فراگیران در مدت زمان تحصیل‌شان درک می‌کنند. به لحاظ نظری توجه به این متغیر به شکل‌گیری و ظهور روانشناسی مثبت بر می‌گردد (پترسون و سلیگمن، ۲۰۰۴؛ شوگرین و همکاران، ۲۰۰۶). این شاخه جدید روانشناسی اساساً به مطالعه علمی نیرومندی‌ها، شادکامی و بهزیستی ذهنی انسان می‌پردازد (اشنایدر و لوپز، ۲۰۰۷). بهزیستی ذهنی شیوه و روشی است که فرد یک زندگی خوب را تعریف می‌کند. افرادی که احساس بهزیستی ذهنی بالایی دارند، احساس زیاد لذت و خوشی و ناراحتی کم دارند و از زندگی‌شان احساس رضایت می‌کنند (داینر، ۲۰۰۰). بهزیستی ذهنی شامل دو مولفه جداگانه است. نخست، مولفه عاطفی است که خود به عواطف مثبت و منفی تقسیم می‌شود و مولفه دوم، مولفه شناختی است که معمولاً به رضایت از زندگی اشاره دارد. رضایت از زندگی، یک فرآیند داوری‌کننده است که در آن افراد کیفیت زندگی خود را بر اساس ملاک‌های منحصر به فرد خود ارزیابی می‌کنند. رضایت از زندگی یک صفت پایدار و عینی نیست بلکه تغییرات موقعیتی حساس است و براساس برداشت و دیدگاه خود افراد در نظر گرفته می‌شود (جوویانی و همکاران، ۲۰۰۹).

انتظارات فرد از آنچه قادر به انجام آن است،

جای می‌گذارد. نتایج تحقیقات نشان داده است که سبک‌های فرزندپروری منجر به تاثیر گذاری بر روی عملکرد علمی دانشجویان و خودکارآمدی می‌شود (ترنر، ارلانجر، چندلر، مگان، هفر و دبلیو، ۲۰۰۹).

ساتو و ملیسا^{۲۲}، (۲۰۰۸)، در مقاله‌ای عنوان کرده‌اند که وجود یک ارتباط بین فردی خوب بین افراد خانواده منجر به رضایت آن‌ها از زندگی شده و عملکرد تحصیلی فرزندان را بهتر خواهد کرد. آن‌ها نقل می‌کنند؛ در یک پایگاه داده‌های بزرگ در آمریکا استراتژی شیوه‌های فرزند پروری مورد پژوهش قرار گرفت و مشخص شد؛ شیوه‌های فرزندپروری عملکرد آموزشی متفاوتی را در میان کودکان به دنبال دارد که این به نوبه خود تحت تاثیر تفاوت‌های فرهنگی، نژادی، جنسیتی و طبقه اجتماعی است.

همچنین در تحقیقی که توسط کتل و بارتن، ۱۹۷۲، (به نقل از آندرم، ۲۰۰۸)، تحت عنوان روش‌های تربیتی والدین و عملکرد تحصیلی کودکان انجام پذیرفت، مشخص شد مادرانی که معمولاً تنبیه بدنی به کار می‌برند و هیچگاه هم دلیل قانع کننده‌ای برای این رفتار خود ارائه نمی‌دهند پیشرفت کودکانشان در مدرسه کم است و برعکس کودکانی که از والدینشان محبت می‌بینند وضعیت تحصیلی بهتری دارند. نتایج تحقیقات ملک مکان (۱۳۷۸) و مهرافروز (۱۳۷۸) نیز نشان داده است که شیوه‌های فرزند پروری مقتدرانه با چگونگی عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری دارد. بنابراین در این پژوهش با توجه به نتایج تحقیقات دال بر اهمیت تاثیر ارتباط شیوه‌های فرزند پروری، روابط بین فردی و رضایت از زندگی، پژوهشگر در پی پاسخ دادن به این مسئله است که روند تاثیر همبندی شیوه‌های فرزندپروری و روابط

از این رو، می‌توان نتیجه گیری کرد که چگونگی رفتار دانشجویان در محیط دانشگاه و کیفیت عملکرد تحصیلی موضوعی است که تا اندازه زیادی به کیفیت روابط خانوادگی آن‌ها مربوط می‌شود. روابط خانوادگی شاد و صمیمانه، باعث ایجاد انگیزه و در نتیجه موفقیت آنان در انجام کارها می‌شود؛ در حالی که روابط سرد و غیرصمیمانه بین والدین و فرزندان سبب ایجاد تنش‌های عاطفی شده و اثر تعیین کننده‌ای بر توانایی‌های آن‌ها در تمرکز و یادگیری دارد. همچنین شیوه‌های تربیتی سلطه طلبانه، فرزندان را مطیع و فرمانبردار و دنباله رو بار می‌آورد ولی روش‌های تربیتی آزاد منشانه همراه با انضباط، توانایی رهبری و خلاقیت و ابتکار را در کودک رشد می‌دهد (مهرافروز، ۱۳۷۸).

مک کوبی و مارتین، ۱۹۸۳، نیز نشان دادند که بین سبک‌های فرزند پروری^{۲۱} با توانایی پیشرفت تحصیلی، بهداشت روانی و عزت نفس رابطه معنادار وجود دارد (ویسی، ۱۳۸۳). همچنین لامبورن، دورنباخ و دیگران ۱۹۹۲، نشان دادند والدینی که روی فرزندانشان کنترل و نظارت دارند و به امور تحصیلی آنها توجه دارند، در عملکرد تحصیلی فرزندانشان اثر مثبت خواهند داشت (ملک مکان، ۱۳۷۸). سه شیوه سلطه جویانه، سهل انگار و مصامحه کار را در فرزندپروری که به خصوصیات نظیر صمیمیت، خواهش و خودمختاری همراه است را مورد بررسی قرار دادند. داده‌ها نشان می‌دهد که اکثریت والدین آمریکایی لاتین تبار، با توجه به اینکه مادران و پدران در سبک‌های فرزند پروریشان شبیه به هم بودند اما انتظارات آن‌ها از کودکان دختر و پسر متفاوت بود. سبک‌های فرزند پروری نتایج متفاوتی را در زمینه‌های آسیب شناسی روانی جوانان، مشکلات رفتاری و عملکرد علمی به

و در سال ۱۹۹۳، توسط پاول و دینر مورد تجدید نظر قرار گرفت. این مقیاس، ۵ سوالی است و فقط رضایت مندی از زندگی را به طور کلی می‌سنجد. پاسخ‌های آزمودنی بر روی پیوستار ۷ درجه‌ای از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۷) قرار می‌گیرد. پایایی این مقیاس توسط خیر و سامانی در سال ۱۳۸۳ مورد بررسی قرار گرفت و آلفای کرونباخ آن ۰.۸۵ به دست آمد.

آزمون مهارت های ارتباطی: این آزمون توسط عطارها (۱۳۸۵)، ساخته شد. دارای ۳۴ سوال بوده و شامل سه عامل کلی مدیریت هیجانات، ادراک و ابراز وجود می‌باشد. پایایی این آزمون در روش آلفای کرونباخ ۰.۶۶ برای کل آزمون و برای خرده مقیاس‌ها به صورت مدیریت هیجانات ۰.۸۳، ادراک ۰.۷۰ و ابراز وجود ۰.۵۷ است.

آزمون فرسودگی تحصیلی: برای اندازه‌گیری فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان از پرسشنامه فرسودگی تحصیلی سالملا-آرو، ناتانن، لسکینن و نارمی (۲۰۰۹؛ به نقل از سواری و بشلیده، ۱۳۸۹) استفاده شد. این پرسشنامه از ۹ ماده و سه عامل (خستگی مفرط از فعالیت‌های مدرسه، بدبینی نسبت به معنای مدرسه و بی‌کفایتی در مدرسه) تشکیل شده است. سواری و بشلیده (۱۳۸۹) آلفای کرونباخ را برای کل پرسشنامه ۰.۶۴ محاسبه کردند.

پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی بوده و از نظر روش و ماهیت تحقیق از نوع همبستگی است.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و در بخش استنباطی از آزمون t همبسته و رگرسیون تحلیل مسیر برای بررسی رابطه بین متغیرها استفاده شد تا

بین فردی از طریق ایجاد رضایت از زندگی ادراک شده دانشجویان بر فرسودگی تحصیلی آنان چگونه است؟

روش

جامعه این پژوهش، دانشجویان مقطع کارشناسی بودند که در سال ۱۳۹۳، برای فراگیری آموزش‌های عمومی نظامی وارد یک دانشگاه نظامی شده بودند. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شد. به این ترتیب که براساس لیست فراگیران از بین ۳۱۰ نفر جامعه پژوهش تعداد ۱۸۸ نفر براساس جدول نمونه‌گیری مورگان به صورت تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از ابزارهای زیر استفاده شد:

پرسش‌نامه شیوه های فرزند پروری: این پرسش‌نامه در سال ۱۹۷۳ در دانشگاه کالیفرنیا توسط دینا باوم ریند ساخته شده است. این پرسش‌نامه شامل ۳۰ جمله می‌باشد که ۱۰ جمله آن به شیوه سهل گیرانه، ۱۰ جمله به شیوه مستبدانه و ۱۰ جمله دیگر به شیوه قاطع و اطمینان بخش مربوط می‌شود. در مقابل هر عبارت ۵ ستون با عنوان کاملاً موافقم، موافقم، تقریباً مخالفم، مخالفم و کاملاً مخالفم قرار دارد که به ترتیب از ۴ تا صفر نمره‌گذاری می‌شوند. لیل آبادی (۱۳۷۵)، میزان پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش بازآزمایی در بین گروه مادران به شرح زیر گزارش نموده است: ۰.۸۱ برای شیوه استبدادی و ۰.۸۷ برای شیوه قاطع و اطمینان بخش. همچنین پایایی پرسشنامه در بین پدران برای شیوه سهل‌گیری ۰.۷۷، برای شیوه استبدادی ۰.۸۵ و برای اقتدار منطقی ۰.۹۲ به دست آمده است.

پرسش‌نامه رضایت از زندگی (S.W.L.S): این مقیاس در ابتدا، توسط دینر در سال ۱۹۸۵، ابداع شد

تأثیرات متغیرها برهمدیگر مورد آزمون قرار گیرد.

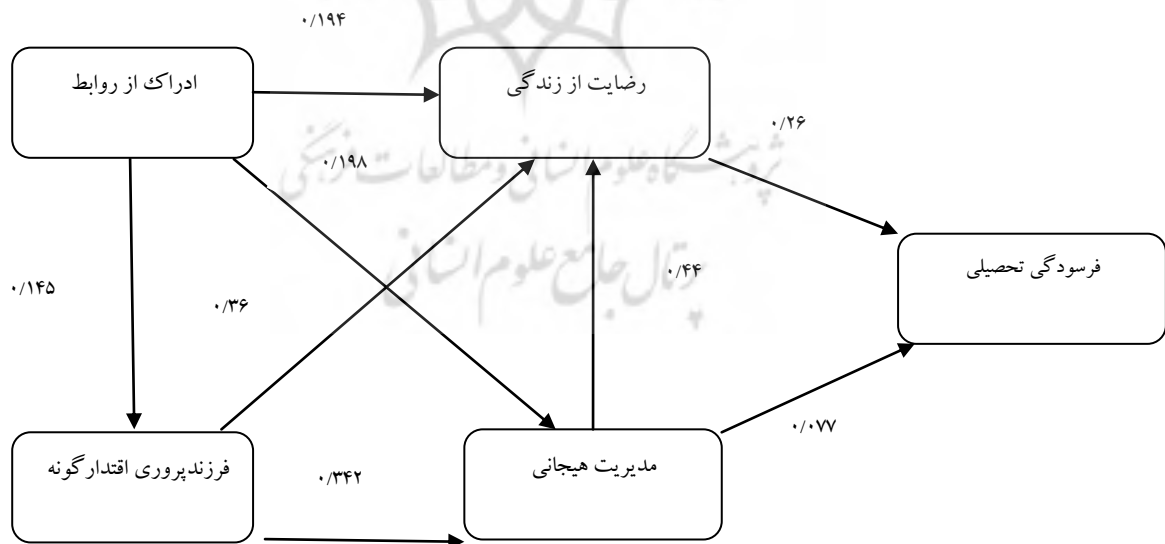
یافته ها

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی

متغیرها	تعداد	میانگین	خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد
ادراک	۱۸۸	۴۰/۳۱۲	۰/۴۱۳۲۸	۵/۶۶۶
مدیریت	۱۸۸	۴۲/۱۲۵	۰/۵۳۱۹۵	۷/۲۹۴
ابراز	۱۸۸	۳۱/۶۶۰	۰/۵۰۰۸۹	۶/۷۶۸
مهارت بین فردی	۱۸۸	۱۱۴/۱۰	۰/۹۱۰۶۳	۱۲/۴۸۶
سهل گیرانه	۱۸۸	۲۹/۰۸۲	۰/۴۵۴۸	۶/۲۳۶
استبدادی	۱۸۸	۲۸/۶۲۳	۰/۴۵۷۷۴	۶/۲۷۶
اقتداری	۱۸۸	۳۶/۴۷۵	۰/۵۷۸۳۵	۷/۹۲۹
فرزند پروری	۱۸۸	۹۴/۱۸۰	۱/۰۳۷۹	۱۴/۲۳۱
رضایت از زندگی	۱۸۸	۳۲/۷	۱/۳۰۸۱	۱۷/۹۳۶

و روابط بین فردی از طریق رضایت از زندگی ادراک شده دانشجویان بر فرسودگی تحصیلی آن‌ها از تحلیل مسیر با استفاده از رگرسیون استفاده شده که نتایج آن در نمودار شماره ۱، آمده است.

جدول فوق به بررسی شاخص‌های توصیفی در پژوهش می‌پردازد که شامل تعداد افراد، میانگین، خطای استاندارد میانگین و انحراف استاندارد است. برای آزمون روند تأثیر همبندی شیوه‌های فرزندپروری

نمودار شماره ۱- مدل تأثیر متغیرهای همبندی شیوه‌های فرزند پروری و روابط بین فردی از طریق ایجاد رضایت از زندگی ادراک شده دانشجویان بر فرسودگی تحصیلی آن‌ها

نیز به طور غیر مستقیم از طریق مدیریت هیجانی و رضایت از زندگی بر فرسودگی تحصیلی تاثیر داشته است. در نهایت در شیوه‌های فرزند پروری (اقتدارگرایانه، سهل گیرانه و استبدادی)، مولفه اقتدار به طور غیر مستقیم از طریق دو متغیر مدیریت هیجانی و رضایت از زندگی بر فرسودگی تحصیلی تاثیر معناداری داشته‌اند. اما در مجموع مولفه‌های دو متغیر شیوه‌های فرزند پروری (سهل گیرانه و استبدادی) و مهارت‌های ارتباطی (ابراز وجود) تاثیر معناداری نداشته‌اند و بنابراین وارد مدل نشده‌اند. برای بررسی شیوه‌های فرزند پروری و روابط بین فردی با رضایت از زندگی دانشجویان از آزمون رگرسیون استفاده شد که نتایج آن به شرح زیر است.

مدل فوق به بررسی روابط مستقیم و غیر مستقیم رضایت از زندگی و مولفه‌های شیوه‌های فرزند پروری و مهارت‌های ارتباطی با فرسودگی تحصیلی دانشجویان می‌پردازد. همانطور که از مدل مشاهده می‌شود رضایت از زندگی به طور مستقیم با فرسودگی تحصیلی رابطه دارد و مقدار ضریب مشاهده شده برای آن برابر با ۰/۳۵ بوده است و در مجموع مولفه‌های مهارت‌های ارتباطی (مدیریت هیجانی، ادراک در روابط و ابراز وجود)، دو مولفه مدیریت هیجانی به طور مستقیم و ادراک در روابط، به طور غیر مستقیم با فرسودگی تحصیلی ارتباط داشته‌اند. یعنی مدیریت هیجانی به طور مستقیم با فرسودگی تحصیلی مرتبط بوده و از طریق رضایت از زندگی به طور غیر مستقیم با فرسودگی تحصیلی ارتباط داشته است. مولفه ادراک

جدول ۲- r², r برای معادله رگرسیون

متغیرها	شاخصهای آماری	مقدار r	مقدار r ²	مقدار r ² تعدیل شده
فرزند پروری و مهارت های ارتباطی		۰/۴۹	۰/۲۴	۰/۲۳۶٪

جدول فوق نشان می‌دهد که میزان همبستگی دو متغیر با رضایت از زندگی برابر با ۰/۴۹ و مقدار ضریب تعیین r² برابر با ۰/۲۴ و نیز مقدار r² تعدیل یافته برابر با ۰/۲۳۶ می‌باشد بدین معنی که ۰/۲۳۶٪ از تغییرات رضایت از زندگی توسط این متغیرها تبیین می‌شود.

جدول ۳- آنالیز واریانس

منابع تغییر	شاخص آماری	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معناداری
رگرسیون		۱۴۷۰۵/۷۱۳	۲	۷۳۵۲/۸۷	۲۹/۹۲	۰/۰۰۰۴
باقیمانده		۴۵۴۵۵/۸۴	۱۸۵	۲۴۵/۷۱		
کل		۶۰۱۶۱/۵۵۲	۱۸۷			

جدول آنالیز واریانس به بررسی معنا داری مدل رگرسیون می‌پردازد که نتایج حاکی از معنا دار بودن مدل رگرسیون می‌باشد که مقدار F محاسبه شده ۲۹/۹۲ با درجات آزادی ۲ و ۱۸۵ بزرگتر از مقدار بحرانی و نیز سطح معناداری به دست آمده ۰/۰۰۰۴ کوچکتر از سطح ۰/۰۱ می‌باشد که نشان‌دهنده معنادار بودن مدل رگرسیون می‌باشد.

جدول ۴- ضرایب رگرسیون

گام	شاخص آماری	مقادیر استاندارد نشده		مقدار t	سطح معناداری
		مقدار B	خطای استاندارد		
مقدار ثابت	-۰/۹۶	۱۲/۱۵۴	---	۵/۸۴	۰/۰۰۰۱
روابط بین فردی	۰/۵۴	۰/۰۹۳	۰/۳۷۸	۴/۱۲۰	۰/۰۰۰۱
فرزندپروری	۰/۳۴	۰/۰۸۲	۰/۲۶۶		

جدول فوق به بررسی معادله رگرسیون می‌پردازد همانطور که از نتایج مشاهده می‌شود مقدار بتای مشاهده شده برای متغیر روابط بین فردی برابر با ۰/۳۷۸ می‌باشد یعنی با یک واحد تغییر در مقدار متغیر روابط بین فردی متغیر رضایت از زندگی به اندازه ۰/۳۷۸ تغییر می‌یابد و مقدار بتای مشاهده شده برای متغیر فرزند پروری برابر با ۰/۲۶۶ می‌باشد یعنی با یک واحد تغییر در مقدار متغیر فرزندپروری متغیر رضایت از زندگی به اندازه ۰/۲۶۶ تغییر می‌یابد همچنین سطح معناداری این متغیر برابر با ۰/۰۰۱ می‌باشد که در سطح ۰/۰۱ معنادار می‌باشد بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می‌توان گفت که دو متغیر کیفیت روابط بین فردی و شیوه‌های فرزند پروری توانایی پیش‌بینی رضایت زندگی را دارند که معادله آن به صورت زیر است.

رضایت از زندگی = $(-۰/۹۶) + (۰/۳۷۸) \times \text{روابط بین فردی} + (۰/۲۶۶) \times \text{فرزندپروری}$

جدول ۵- r^2, r برای معادله رگرسیون

گام ها	مقدار r	مقدار r^2	مقدار r^2 تعدیل شده
گام اول	۰/۲۴	۰/۰۵۷	۰/۰۵۱

جدول فوق نشان می‌دهد که تحلیل رگرسیون فقط یک گام پیش رفته که در این گام متغیر اقتدار وارد معادله رگرسیون شده است. میزان همبستگی آن با فرسودگی تحصیلی برابر با ۰/۲۴ و مقدار ضریب تعیین

r^2 برابر با ۰/۰۵۷ و نیز مقدار r^2 تعدیل یافته برابر با ۰/۰۵۱ می‌باشد بدین معنی که ۰/۰۵۱٪ از تغییرات فرسودگی تحصیلی توسط این متغیر تبیین می‌شود.

جدول ۶- آنالیز واریانس

تغییر	شاخص آماری منابع	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معناداری
رگرسیون		۴۱/۴۲۱	۱	۴۱/۴۲۱	۱۱/۱۴۱	۰/۰۰۰۱
باقیمانده		۶۹۱/۵۳۲	۱۸۶	۳/۷۱۸		
کل		۷۳۲/۹۵۳	۱۸۷			

این مقدار بزرگتر از مقدار بحرانی می باشد و سطح معناداری در هر سه گام کوچکتر از سطح ۰/۰۱ می باشد که نشان دهنده معنادار بودن مدل رگرسیون می باشد.

جدول آنالیز واریانس به بررسی معنا داری مدل رگرسیون می پردازد که نتایج حاکی از معنا دار بودن مدل رگرسیون است. مقدار f محاسبه شده در گام اول برابر با ۱۱/۱۴۱ با درجات آزادی ۱ و ۱۸۶ می باشد که

جدول ۷- ضرایب رگرسیون

گام	شاخص های آماری	مقادیر استاندارد نشده		سطح معناداری
		مقدار B	خطای استاندارد	
۱ مقدار ثابت اقتدار		۱۲/۳۹۲	۰/۶۶۴	۱۸/۶۷
		۰/۰۵۹	۰/۰۱۸	۳/۳۳۸

محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ معنادار می باشد بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می توان گفت که متغیر اقتدار پیش بینی فرسودگی تحصیلی را دارند. معادله رگرسیون به صورت زیر می باشد.
فرسودگی تحصیلی = ۱۲/۳۹۲ + (مقدار متغیر اقتدار) × (۰/۲۳۸)

جدول ۷ به بررسی معادله رگرسیون می پردازد همانطور که از نتایج مشاهده می شود متغیر اقتدار وارد معادله رگرسیون شده است. مقدار بتای مشاهده شده برای متغیر اقتدار برابر با ۰/۲۳۸ می باشد. بدین معنی که با یک واحد تغییر در مقدار اقتدار مقدار فرسودگی تحصیلی به اندازه ۰/۲۳۸ تغییر می کند و مقدار t

جدول ۸- خروج متغیرها از معادله رگرسیون

متغیرها	شاخص های آماری	مقدار بتا	مقدار t	سطح معناداری	ضریب همبستگی پاره ای
متغیر سهل گیرانه		۰/۰۵۳	۰/۷۱۷	۰/۴۷۴	۰/۰۵۳
متغیر استبداد		۰/۱۲۰	۱/۶۳	۰/۱۰۶	۰/۱۲

همانطور که از نتایج جدول، مشاهده می‌شود دو متغیر استبداد و سهل‌گیرانه توانایی پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی را نداشته و سطح معناداری آن بیشتر از ۰/۰۵ بوده؛ بنابراین از معادله رگرسیون خارج شده‌اند. در کل بعد از انجام مراحل، رگرسیون چند متغیره به شیوه گام به گام نشان داد که متغیر اقتدار توانایی پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی را دارد ولی متغیرهای استبداد و سهل‌گیرانه این توانایی را ندارند.

جدول ۹- r², r برای معادله رگرسیون

شاخص‌های آماری	مقدار r	مقدار r ²	مقدار r ² تعدیل شده
گام‌ها			
گام اول	۰/۲۶	۰/۰۶۷	٪۰۶۱

جدول ۹ نشان می‌دهد که تحلیل رگرسیون فقط یک گام پیش رفته است که در این گام متغیر مدیریت هیجانی وارد معادله رگرسیون شده است که میزان همبستگی آن با فرسودگی تحصیلی برابر با ۰/۲۶ و مقدار ضریب تعیین r² برابر با ۰/۰۶۷ و نیز مقدار r² تعدیل یافته برابر با ۰/۰۶۱ می‌باشد بدین معنی که ۰/۰۶۱ از تغییرات فرسودگی تحصیلی توسط این متغیر تبیین می‌شود.

جدول ۱۰- آنالیز واریانس

شاخص آماری	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معناداری
رگرسیون	۴۸/۸۹	۱	۴۸/۸۹	۱۳/۲۹۵	۰/۰۰۰۱
باقیمانده	۶۸۴/۰۵۴	۱۸۶	۳/۶۷۸		
کل	۷۳۲/۹۵۳	۱۸۷			

جدول آنالیز واریانس به بررسی معنا داری مدل رگرسیون می‌پردازد. نتایج حاکی از معنادار بودن مدل رگرسیون می‌باشد. مقدار F محاسبه شده در گام اول برابر با ۱۳/۲۹۵ با درجات آزادی ۱ و ۱۸۶ می‌باشد که این مقدار بزرگتر از مقدار بحرانی است. سطح معناداری کوچکتر از سطح ۰/۰۱ می‌باشد که نشان‌دهنده معنادار بودن مدل رگرسیون است.

جدول ۱۱- ضرایب رگرسیون

شاخص‌های آماری	مقادیر استاندارد نشده	مقدار بتا	مقدار t	سطح معناداری
گام	مقدار B	خطای استاندارد		
۱	۱۱/۶۰۴	۰/۸۲۲	۱۴/۱۱۸	
مدیریت هیجانی	۰/۰۷۰	۰/۰۱۹	۳/۶۴۶	۰/۰۰۰۱

بررسی روابط چندگانه شیوه های فرزندپروری و ... دانشجویان یک دانشگاه نظامی بر فرسودگی تحصیلی آنان ۴۵

جدول ۱۱ به بررسی معادله رگرسیون می پردازد همانطور که از نتایج مشاهده می شود متغیر مدیریت هیجانی وارد معادله رگرسیون شده است. مقدار بتا برای متغیر مدیریت هیجانی برابر با ۰/۲۵۸ است. بدین معنی که با یک واحد تغییر در مقدار مدیریت هیجانی مقدار فرسودگی تحصیلی به اندازه ۰/۲۵۸ تغییر می کند. چون مقدار t محاسبه شده در سطح

۰/۰۱ معنادار می باشد بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می توان گفت که متغیر مدیریت هیجانی پیش بینی فرسودگی تحصیلی را دارد. معادله رگرسیون به صورت زیر می باشد.

فرسودگی تحصیلی = ۱۲/۳۹۲ + (مقدار متغیر مدیریت هیجانی) × (۰/۲۳۸)

جدول ۱۲- خروج متغیرها از معادله رگرسیون

متغیرها	شاخص های آماری	مقدار بتا	مقدار t	سطح معناداری	ضریب همبستگی پاره ای
متغیر ادراک	۰/۰۹۶	۱/۳۱۰	۰/۱۹۲	۰/۰۹۶	
متغیر ابراز	۰/۰۱۰	۰/۱۴۰	۰/۸۸۹	۰/۰۱۰	

جدول ۱۲ نشان می دهد دو متغیر ادراک و ابراز توانایی پیش بینی فرسودگی تحصیلی را نداشته و سطح معناداری آن بیشتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین از معادله رگرسیون خارج شده اند. در کل بعد از انجام مراحل

رگرسیون چند متغیره به شیوه گام به گام نشان داد که متغیر مدیریت هیجانی توانایی پیش بینی فرسودگی تحصیلی را دارد ولی متغیرهای ادراک و ابراز این توانایی را نداشته اند.

جدول ۱۳- ماتریس همبستگی دو متغیر

متغیرها	شاخص های آماری	تعداد	مقدار	سطح معناداری
رضایت	۱۸۸	۰/۳۴	۰/۰۰۱	

همانطور که از نتایج جدول مشاهده می شود رابطه معناداری بین دو متغیر رضایت از زندگی و فرسودگی تحصیلی وجود دارد که مقدار پیرسون مشاهده شده برابر با ۰/۳۴ می باشد و این مقدار دارای سطح معناداری ۰/۰۰۱ که کوچکتر از مقدار ۰/۰۱ می باشد بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان گفت که بین دو

متغیر رابطه معناداری مشاهده شده است ($p < 0.01$).

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی روند همبندی شیوه های فرزند پروری و روابط بین فردی از طریق ایجاد رضایت از زندگی دانشجویان بر فرسودگی تحصیلی آنها انجام

پیشرفت تحصیلی رابطه‌ای وجود ندارد. همچنین نتایج این پژوهش با یافته‌های افشاری (۱۳۸۱)، که عنوان کرده است بین رضایت زناشویی و پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه مثبت معناداری وجود دارد، همخوانی دارد. یافته‌های این پژوهش با پژوهش ویسی (۱۳۸۲)، که گزارش داد بین شیوه‌های فرزندپروری اقتداری مادر و پیشرفت تحصیلی فرزندان در دروس علوم و ریاضی رابطه مثبت وجود دارد، و از طرفی بین شیوه فرزندپروری سهل گیرانه مادر با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود ندارد، همخوانی دارد.

نتایج پژوهش‌های بورلسون، (۲۰۰۳)، که نشان داد فرزندان والدین مقتدر بهترین سازگاری، صلاحیت، خودتنظیمی و پیشرفت بالا را در مدرسه دارند؛ با یافته‌های پژوهش بای، پوشکر و کانوی، (۲۰۰۷)، که نشان داد بین پیشرفت مثبت تحصیلی و شیوه فرزندپروری مقتدرانه رابطه معناداری وجود دارد، با یافته‌های کارمل، پراکتور، لینلی و مالتبای، (۲۰۰۸)، که نشان داد فرزندان والدین مقتدر از عملکرد تحصیلی بهتری برخوردارند؛ همچنین با یافته‌های استیوارت (۲۰۰۵)، که عنوان کرده رابطه بین فردی دوستانه میان فرزندان و والدین مخصوصاً مادر، عملکرد اجتماعی، تحصیلی و عاطفی فرزندان را افزایش داده و باعث کاهش افکار منفی می‌شود؛ همخوانی دارد. از دیگر پژوهش‌هایی همخوان با این یافته می‌توان به پژوهش سولدو و هونبر (۲۰۰۶)، که ارتباط مثبت بین شیوه‌های فرزندپروری مقتدرانه با رضایت از زندگی و تحقیق کلورادو، (۲۰۱۰) که رابطه مثبت بین شیوه‌های فرزندپروری مقتدرانه در بلند مدت با عملکرد تحصیلی فرزندان را تایید می‌کند، اشاره کرد.

یافته‌های این پژوهش با نتایج تحقیقات هلیسترون،

شد. برای بررسی از آزمون تحلیل مسیر با استفاده از رگرسیون استفاده شد که نتایج آن به صورت مدل شماره ۱، درآمده است. مدل یاد شده نشان می‌دهد؛ رضایت از زندگی دانشجویان به صورت مستقیم با فرسودگی تحصیلی فرزندان رابطه دارد و مقدار ضریب مشاهده شده برابر با ۳۵٪ است و در بین مولفه‌های مهارت‌های ارتباطی (مدیریت هیجانی، ادراک و ابراز وجود)، مولفه مدیریت هیجانی به صورت مستقیم و از طریق تاثیر بر رضایت از زندگی به طور غیر مستقیم با فرسودگی تحصیلی ارتباط دارد. مولفه ادراک در روابط نیز به طور غیرمستقیم از طریق تاثیر بر مدیریت هیجانی و رضایت از زندگی با فرسودگی تحصیلی ارتباط دارد. همچنین از بین شیوه‌های فرزندپروری (مقتدر، سهل گیرانه و مستبدانه)، شیوه اقتدارگرایانه به طور غیرمستقیم و از طریق رابطه ای که با دو متغیر مدیریت هیجانی و رضایت از زندگی داشته، با فرسودگی تحصیلی رابطه معناداری دارد. اما تاثیر سایر مولفه‌های شیوه‌های فرزندپروری (سهل گیرانه و مقتدرانه)، و مهارت‌های ارتباطی (ابراز وجود)، معنادار نبوده است.

از پژوهش‌های داخلی همخوان با این یافته می‌توان به نتایج پژوهش مهرافروز (۱۳۷۸)، اشاره کرد. نتایج این تحقیق، تحت عنوان نگرش شیوه‌های فرزندپروری مادر (اقتدار منطقی)، با پیشرفت تحصیلی نشان می‌دهد که بین پیشرفت تحصیلی و شیوه فرزند پروری مقتدرانه رابطه معنادار وجود دارد. از سوی دیگر نتایج این پژوهش با یافته‌های تحقیق ملک مکان (۱۳۷۸) همسو است. نتایج نشان داد که بین شیوه‌های فرزندپروری اقتدار منطقی (مادر)، با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت وجود دارد ولی بین شیوه‌های فرزند پروری استبدادی و آزادگذاری با

۱- افشاری، سمانه (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین حمایت اجتماعی ادراک شده، عزت نفس و عوامل شخصیتی با رضایت از زندگی در دانشجویان شهر تهران، مجله پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، شماره ۱۴، صص: ۹۱-۱۱۲.

۲- بدری گرگری، رحیم؛ مصرآبادی، جواد؛ پلنگی، مریم و فتحی، رحیمه (۱۳۹۱). ساختار عاملی پرسشنامه فرسودگی تحصیلی با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی در دانش‌آموزان متوسطه، فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، شماره ۷.

۳- بولتون، رابرت (بی تا). (۱۳۸۶). روان‌شناسی روابط انسانی (مهارت‌های مردمی)، ترجمه سهرابی، حمیدرضا و حیات روشنایی، افسانه. تهران: رشد.

۴- پورسردار، نوراله؛ پورسردار، فیض‌اله؛ پناهنده، عباس؛ سنگری، علی اکبر؛ عبدی زرین، سهراب. (۱۳۹۲). تاثیر خوش بینی بر سلامت روان و رضایت از زندگی: یک مدل روانشناختی از بهزیستی. مجله پژوهشی حکیم، دوره ۱۶، شماره ۱.

۵- سلیمی، سید حسین؛ آزاد مرزآبادی، اسفندیار؛ عابدی درزی، محمد. (۱۳۹۱). بررسی سلامت روانی و رابطه آن با فرسودگی شغلی و رضایت از زندگی کارکنان یک دانشگاه نظامی در سال ۱۳۸۹. مجله طب نظامی، دوره ۱۴، شماره ۴.

۶- سیف، علی اکبر (۱۳۸۸). روانشناسی پرورشی نوین. تهران، آگاه.

۷- سواری، کریم و بشلیده، کیومرث (۱۳۸۹). بررسی ارتباط میان ویژگی‌های شخصیتی با فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر اهواز، مجله دستاوردهای روانشناختی، دوره چهارم، شماره ۱

۸- شلویری، گلرخ (۱۳۷۷). بررسی رابطه ویژگی‌ها و مکان کنترل مادر و فرزند با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر و دختر پایه چهارم ابتدایی شهر تهران در سال تحصیلی ۷۶-۷۵، مجله روانشناسی، شماره ۹.

۹- عابدی، علیرضا (۱۳۸۵). ارتباطات بین فردی. نشریه حمایت.

۱۰- عطارها، نعیمه (۱۳۸۶) هنجاریابی آزمون مهارت‌های ارتباطی و تعیین ویژگی‌های روانسنجی آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی (ره) تهران.

(۲۰۰۹)، تحت عنوان روش فرزندپروری مقتدرانه که به روش دوموکراتیک معروف است بهترین نتایج اجتماعی و تحصیلی را برای کودکان جامعه قفقاز در پی داشته؛ همچنین با یافته‌های پژوهش لی، (۲۰۱۰)، تحت عنوان رابطه عینی بین شیوه‌های فرزندپروری مقتدرانه و کارایی تحصیلی فرزندان در مدارس آمریکایی- اروپایی به دست آمده همخوانی دارد. یافته‌های این تحقیق با پژوهش کلورادو (۲۰۱۰)، که نشان می‌دهد بین فرزندان والدین سهل‌گیر و مقتدر فلسطینی عرب نسبت به سایر همکلاسی‌های خود موفقیت بهتری برای شکوفایی استعدادها و موفقیت تحصیلی داشتند؛ مغایرت دارد.

پی‌نوشت‌ها

- 1- Academic burnout
- 2- freudenberger
- 3- maslach & leiter
- 4- toppinen-tanner, ojaarvi, vaananen, kalimo, & jappinen
- 5- watta & rabertsona
- 6- schaufeli, martinez, marques-pinto, salanova & bakker
- 7- kiuru, aunola, nurmi, leskinen, & salmela-aro
- 8- salmela-aro, savolainen & holopainen
- 9- Academic achievement
- 10- byrne, davenport & mazanov
- 11- rudolph, lambert, clark & kurlakowsky
- 12- wentzel, barry & caldwell
- 13- Job-burnout
- 14- schufeli & buunk
- 15- ahola & hakanen
- 16- zhang, gan & cham
- 17- schwarzer & hallum
- 18- yang, & farn
- 19- duran, extremera, rey, fernandez-berrocal & manuel montalban
- 20- Craig-Unkefer, L.A., Kaiser, A.P.
- 21- Child-reading style
- 22- Sato & melissa

منابع

- ۲۱- یوسفی، آیت (۱۳۸۳). رابطه شیوه‌های فرزندپروری با مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان ابتدایی شهر اسفراین. مجله روانشناسی و علوم تربیتی، شماره ۱۰.
- ۲۲- ویسی، ناصر (۱۳۸۳) بررسی رابطه شیوه‌های فرزندپروری با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر پایه دوم و سوم مقطع ابتدایی شهر کامیاران در سال تحصیلی ۸۲-۸۳. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- 23- ahola, k., & hakanen, j. (2007). job strain, burnout, and depressive symptoms: a prospective study among dentists. *journal of affective disorders*, 104, 103-110.
- 24- anderman, l. h. (2008). the role of interpersonal relation in student motivation. *journal of experimental education*, 76, 2, 200-219.
- 25- bagley, c. (1993). development of an adolescent stress scale for use by school counselors. *journal of psychology international*, 13, 31-49.
- 26- burleson, b. r. (2003). emotional support skill. new jersey: lawrence erlbaum associates.
- 27- bye, d., pushkar, d., & conwey, m. (2007). motivation, interest, and positive affect in traditional nontraditional undergraduate students. *journal of adult education quarterly*, 57, 2, 141-158.
- 28- byrne, d. g., davenport, s. c., & mazanov, j. (2007). profiles of adolescent stress: the development of the adolescent stress questionnaire (ASQ). *journal of adolescence*, 30, 393-416.
- 29- carmel, l., proctor, p., linly, a., & maltby, j. (2008). youth life satisfaction: a review of the literature. *journal of business and psychology*, 10, 530-583.
- 30- colorado, g. (2010). measurement of perceived parenting style influence of academic achievement among saudi college student. university of northern colorado: P.H.D dissertation.
- 31- Craig-Unkefer, L.A., & Kaiser, A.P. (2002). Improving the social communication skills of at-risk preschool children in a play context. Topics in early childhood special education, copyright: Looks mart 2004
- 32- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness, and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55, 34-43.
- ۱۱- قاسم آبادی، ربابه (۱۳۷۷). ارتباطات و پیوندهای اجتماعی ضامن سلامت فرد و جامعه. نشریه کار و کارگر.
- ۱۲- قهرمان، آرش. (۱۳۸۹). بررسی مفهوم رضایت از زندگی و سنجش آن در میان دانشجویان دختر و پسر. دو فصلنامه تخصصی «پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه»، شماره ۴.
- ۱۳- کریمی، مرضیه (۱۳۸۸). بررسی اصول و روش‌های مهارت‌های ارتباطی بر مبنای سنت معصومان (ع). پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی (ره) تهران.
- ۱۴- لیل آبادی، لیدا (۱۳۷۵) بررسی و مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و شیوه‌های فرزند پروری مادران دانش‌آموزان عادی و مبتلا به اختلال سلوکی در مدارس ابتدایی پسران شهر تهران، مجله روانشناسی تربیتی، شماره ۱۲.
- ۱۵- مصطفوی، محمد (۱۳۸۶). تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی در افزایش رضایت شغلی کارکنان آموزشی (مدیران، معاونان و معلمان) مدارس راهنمایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی (ره) تهران.
- ۱۶- ملک مکان، مراد (۱۳۷۸) نگرش مادر نسبت به شیوه‌های فرزند پروری با یادگیری خود تنظیمی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان سال سوم راهنمایی آبداه در سال تحصیلی ۷۶-۷۷، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.
- ۱۷- میکائیلی، نیلوفر؛ افروز، غلامعلی و قلیزاده، لیلیا (۱۳۹۱). ارتباط خودپنداره و فرسودگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر، مجله روانشناسی مدرسه، شماره ۴.
- ۱۸- مهرافروز، حجت‌الله (۱۳۷۸) بررسی رابطه بین نگرش نسبت به شیوه‌های فرزند پروری مادر (اقتدار منطقی، استبدادی و آزادگذاری) با امکان کنترل و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.
- ۱۹- نعامی، عبدالزهرا (۱۳۸۸). رابطه بین کیفیت تجارب یادگیری با فرسودگی تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه شهید چمران اهواز، مجله مطالعات روانشناختی، دوره ۵، شماره ۳.
- ۲۰- نوابی نژاد، شکوه (۱۳۷۵) سه گفتار درباره تربیت و راهنمایی فرزندان. تهران، نشر انجمن اولیاء و مربیان.

- and classification. New York: Oxford University Press.
- 46- pomerantz, e. m., altermatt, e. r., & saxon, j. l. (2002). making the grade but feeling distressed: gender differences in academic performance and internal distress. *journal of educational psychology*, 94, 396-404.
- 47- rudolph, k. d., lambert, s. f., clark, a. g., & kurlakowsky, k. d. (2001). negotiating the transition to middle school: the role of self-regulatory processes. *journal of child development*, 72, 929-946.
- 48- salmela-aro, k., savolainen, h., & holopainen, l. (2009). depressive symptoms and school burnout during adolescent: evidence from two cross-lagged longitudinal studies. *journal of youths and adolescence*, 38, 1316-1327.
- 49- sato, t., & melissa, a. g. (2009). interpersonal patterns in close relationship: the role of sociotropy-autonomy. *british journal of psychology*, 100, 327-345.
- 50- schaufeli, w. b., martinez, i. m., marques-pinto, a., salanova, m., & bakker, a. (journal of cross-cultural psychology). burnout and engagement in university students: a cross-national study. 33,5,, 464-481.
- 51- schufeli, w. b., & buunk, b. p. (2002). burnout: an overview of 25 years of research and theorizing. in M. schabracq, J.A.K. winnubst and C.L. cooper (eds): the handbook of work and health psychology (2edition; pp 282-424). chichester: weley.
- 52- schwarzer, r., & hallum, s. (2008). perceived teacher self-efficacy as a predictor of job stress and burnout: mediation analyses. *applied psychology*, 57, 152-171.
- 53- Sho gren, K., A. Lopez., S. J., Weh meyed, M. L., Little., T. D., & Pressgrove, C. L. (2006). The role of Positive Psychology constructs in predicting life satisfaction in adolescents with and without cognitive disabilities: Exploratory study. *The Journal of Positive Psychology*, 1(1), 37-59
- 54- Snyder, C. R., & Lopez, S. G. (2007). *Positive Psychology*, New York: Oxford University Press.
- 55- stewart, b. s. (2005). interpersonal relationships and origins of mental health. *journal of public mental health*, 4, 109-138.
- 56- suldo, s. m., & huebner, e. s. (2006). is extremely high life satisfaction during adolescence advantageous? *journal of indicators research*, 78, 179-201.
- 33- duran, a., extremera, n., rey, l., fernandez-berrocal, p., & manuel montalban, f. (2006). Predicting academic burnout and engagement in educational settings: Assessing the incremental validity of perceived emotional intelligence beyond perceived stress and general self-efficacy. *psicothema*, 18, 158-164.
- 34- eccles, j. s. (2004). schools, academic motivation, and stage- environment fit. in r.m. lerner & l.d. steinberg (eds), *handbook of adolescent psychology*. hoboken, NJ: wiley.
- 35- freudenberger, h. j. (1974). staff burn-out. *journal of social issues*, 30, 159-165.
- 36- Gouveia, V. V., Milfont, T. L., Fonseca, P. N., & Coelho, J. A. (2009). Life Satisfaction in Brazil: Testing the psychometric properties of the satisfaction with life scale (SWLS) in five Brazilian samples. *Social Indicators Research*, 90, 267-277
- 37- hillstron, a. k. (2009). are acculturation and parenting style related to academic achievement among lation student? university of southern california: P.H.d dissertation.
- 38- kasen, s., johnson, j., & cohen, p. (1990). the impact of school emotional climate on student psychopathology. *journal of abnormal child psychology*, 18, 165-177.
- 39- kiuru, n., aunola, k., nurmi, j. e., leskinen, e., & salmela-aro, k. (2008). peer group influence and selection in adolescents' school burnout: a longitudinal study. *journal of merrill-palmer quarterly*, 54, 23-55.
- 40- li, y. (2010). maternal socialization goals, parenting style, and social-emotional adjustment among chines and european american young adults: testing a mediation model. *journal of genetic psychology*, 171, 4, 330-362.
- 41- Light, J. (2003). *Shattering The Silence: Development Of Communicative Competence By Individuals WhoUse AAC*. New York: Baltimor.
- 42- maslach, c., & leiter, m. p. (1997). the truth about burnout. sanfrancisco: jossey-bass.
- 43- maslach, c., schaufeli, w. b., & leiter, m. p. (2001). job burnout. *journal of annual review of psychology*, 52, 397-422.
- 44- mcnamara, s. (2000). *stress in young people: what's new and what can we do?* london: continuum international publishing group.
- 45- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook*

- 57- Taylor, S., & Lester, A. (2009). *Communication: Your Key To Success*. Singapore: Marshall Cavendish Business.
- 58- toppinen-tanner, s., ojaarvi, a., vaananen, a., kalimo, r., & jappinen, p. (2005). burnout as a predictor of medically certified sickleave absences and their diagnosed causes. *journal of behavioral medicine* , 31, 18-27.
- 59- turner, e. a., megan, c., & robert, w. h. (2009). influence of parenting styles, achievement motivation, and self-efficacy on academic performance in college student. *journal of college student development* , 4, 10.
- 60- watta, j., & rabertsona, n. (2011). burnout in university teaching staff: a systematic literature review. *journal of research* , 53,1, 33-50.
- 61- wentzel, k. r., barry, c., & caldwell, k. a. (2004). friendships in middle school: influences on motivation and school adjustment. *journal of educational psychology* , 96, 195-203.
- 62- yang, h. j., & farn, c. k. (2000). a study to the effects of gender-related factors and computer self-efficacy on computer attitude components. *journal of information theory and society* , 2, (1), 23-35.
- 63- yang, h. j., & farn, c. k. (2005). an investigation on the factors affecting MIS student burnout in technical-vocational college. *journal of computers in human behavior* , 21, (16), 917-932.
- 64- zhang, y., gan, y., & cham, h. (2007). perfectionism, academic burnout and engagement among chinese college students: a structural equation modeling analysis. *journal of personality and individual differences* , 43, 1529-1540.

